

Π Α Λ Η Ε Σ Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν : 1ην
'Οκτωβρίου 1972 ήμέραν : Κ Υ Ρ Ι
Α Κ Η Ν καί ώραν : 20.30 - 21.00

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ο ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ -
ΚΑΚΗΣ. Τραγοῦδά ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ .

185

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν τελευταία φορά πού συναντηθήκαμε, ἀγαπητέ μου Δημήτρη, μιλήσαμε γιά τήν ταβέρνα τοῦ Βασιλακάκη στά Πετράλωνα, πού εἶχε/τίς ἑννέα κόρες...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί καί τίς καλοπάντρεφε καί τίς ἑννέα, γιατί ἦτανε καί ὀμορφες κοπέλλες καί βεργόλιγνες Κρητικοπούδες... Μά γιατί ξαναγύρισες Γιάγκο μου στό ἴδιο θέμα ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά τήν ταβέρνα τοῦ Βασιλακάκη. Φαίνεται πώς ἦτανε ταβέρνα ὀνομαστή στήν ἐποχή της.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅλες οἱ ταβέρνες τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας ἦτανε ὀνομαστές γιατί εἶχανε ἄγριο συναγωνισμό μεταξύ τους. Τήν ἐποχή ἐκεῖνη, ἡ κοσμική ταβέρνα ἦτανε ἄγνωστη, τελείως ἄγνωστη. Γυναῖκες δέν πηγαίνανε στίς ταβέρνες, οὔτε εἶχανε πολλά φαγητά γιά τοὺς πελάτες. Μαρίδες τηγανιτές, μπακαλιάρο τηγανιτό καί γιά μεγάλη πολυτέλεια χαλβᾶ μέ κανέλλα καί λεμόνι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πώς τό εἶπες αὐτό ; χαλβα μέ κανέλλα καί μέ λεμόνι ; Τί εἶδους χαλβᾶ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Χαλβᾶ, τόν συνηθισμένο σαρακοστιανό χαλβᾶ τοῦ μπακάλη ἀπό σουσάμι. Αὐτός ὁ χαλβᾶς ἐθεωρεῖτο ὁ καλύτερος μεζές γιά τό κρασί, μέ λίγη κανέλλα καί ἀριετό λεμόνι πού τοῦ ἔστιβαν ἀπό πάνω.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναι, ναι, τώρα πού μου τό λές θυμήθηκα ότι τό έχω ξανακούσει. Καί δέν τόν τρώγανε τόν χαλβά για μεζέ, μά τόν είχανε στή μέση του τραπεζιού, επάνω σ'ένα χαρτί αδιάβροχο, ποτέ σέ πιάτο κι'ένας ένας, τσιμπούσε λίγο μέ τά δύο του φάκτυλα πού τά έφερνε ύστερα στά χείλη του για γλείφιμο... Αύτός ήτανε ό μεζές πού κατέβαζε ύστερα ένα ποτήρι κρασί...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Άλλος ένας όνομαστός μεζές στίς παλαιές άθηναϊκές ταβέρνες ήτανε τό τουλουμοτύρι, πού τό ^{έφερνε} ~~έφερε~~ ό ταβερνιάρης μέσα σέ πιάτο στρωμένο μ'ένα άμπελόφυλλο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μέ άλλα λόγια, οί άθηναίοι δέν πήγαιναν στίς ταβέρνες για νά φάνε μά κυρίως για νά πιουνε. Τέτοιος τύπος παλαιάς ταβέρνας χωρίς φαγητό, μόνο για κρασί, υπάρχει άραγε ακόμη στήν 'Αθήνα;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ασφαλώς θά υπάρχουν μερικές, μά έγώ ξέρω θετικά μία, του οίκονόμου στήν όδόν Καλλιδρομίου, πού πουλάει μόνο κρασί και τό πολύ πολύ, κανένα αύγό βραστό ή λίγο κεφαλοτύρι... "Όμως πολλοί όρθόδοξοι μπειρηδες, συχνάζουν έκει και φέρνουν μεζέ μαζί τους. Πάντως, μία και μιλάμε για τίς ταβέρνες τής παλαιάς 'Αθήνας, αξίζει νά αναφέρω μερικές από τίς πιο όνομαστές πού δέν υπάρχουν πιά σήμερα, όπως ή ταβέρνα του Τζουτζούρη στήν Πλάκα, πού τήν αναφέρει και ό Μωραϊτίνης στό περύφημο τραγούδι του : Στής Πλάκας τίς άνηφοριές - πού γέρνουν οί κληματαριές...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα, τώρα τό θυμάμαι. Στο δεύτερο τετράστιχο έγραφε ό άλησμόνητος Τίμος Μωραϊτίνης : Καί τό σούρουπο σάν πιάνει - βγαίνουν οί θεοί σεργιάνι - μαί τά κοπανάν για γούρι - στήν ταβέρνα του Τζουτζούρη

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βλέπεις λοιπόν ότι καμμιά φορά τά τραγούδια μας δίνουν χρήσιμες πληροφορίες. Σ'ένα άλλο μπειρίδιο τραγούδι αναφέρεται με ταβέρνα ενός Σερέτη. Θυμάσαι τόν σχετικό στίχο :

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τραγούδι για τήν ταβέρνα του Σερέτη ; "Όχι...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά στό πῶ ἐγώ : Στήν ταβέρνα τοῦ Σερέτη - ἔπεσε μιά κουμπουριά - καί ἐσπάσαν τά βαρέλια - καί χυθῆκαν τά κρασιά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό ἔχω ἀκουστά αὐτό τό τραγοῦδι ἀλλά μέ ἄλλο ὄνομα : Στήν ταβέρνα τοῦ Μανώλη...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Προφανῶς εἶναι παραλλαγή μεταγενέστερη. Τό πραγματικό ἦτανε στήν ταβέρνα τοῦ Σερέτη.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ὑπῆρξε τέτοια ταβέρνα ; Τοῦ Σερέτη ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι μόνον ὑπῆρξε μά ἦτανε καί ὀνομαστή γιά τούς συχνούς καυγάδες καί τίς ὀμηρικές συμπλοκές πού γινόντουσαν ἐκεῖ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὅποτε δικαιολογεῖται καί τό σχετικό τραγοῦδι : Στήν ταβέρνα τοῦ Σερέτη ἔπεσε μιά κουμπουριά...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δικαιολογεῖται ἀπόλυτα, κυρίως δέ γιάτί στήν ταβέρνα αὐτήν τοῦ Γιάννη τοῦ Σερέτη, ἐσύχναζαν ὅλα τά κουτσαβάκια τῆς ἐποχῆς τοῦ 1900, ὅπως ὁ Νόμπιλης, ὁ Τραχανᾶς, ὁ Βασάκας καί κυρίως ὁ Χασάπαρας
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Χασάπαρας ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, Χασάπαρας, πού πρέπει σήμερα νά τιμᾶται ἰδιαίτερα τό ὄνομά του.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατί νά τιμᾶται ἰδιαίτερα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι ὁ Χασάπαρας εἶναι τό πρῶτο μουζουκι τῆς Ἀθήνας ἐκείνη τήν ἐποχή. Εἶναι ὁ ἀθηναῖος γενάρχης τῶν μουζουκιῶν. Ὁ Χασάπαρας λοιπόν, σύχναζε στήν ταβέρνα τοῦ Σερέτη σάν πελάτης. Εἶχε καί τό μουζουκι του μαζί καί σάν τόν ἔπιανε τό μεράκι, ἄρχιζε τίς διπλοπεννιές του : Ἀμάν - ἀμάν...
- Ἱστορικός καυγᾶς ἔγινε λοιπόν, ὅταν ἕνα βράδυ μπῆκε στήν ταβέρνα τοῦ Σερέτη ὁ Γάβανος...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὁ Γάβανος πάλι ποιός ἦτανε ; Ἄλλος καλλιτέχνης τοῦ μουζουκιῶ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, ὁ Γάβανος ἦτανε ἀντίπαλος καί ἀνταγωνιστής τοῦ Σερέτη. Εἶχε κι' αὐτός ταβέρνα στήν γειτονιά.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί ἤθελε ὁ Γάβανος πού εἰσέβαλλε στήν ταβέρνα τοῦ Σερέτη;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διειδικοῦσε τόν Χασάπαρα μέ τό μπουζουκι του. Φαίνεται ὅτι ὁ Χασάπαρας σύχναζε στήν ταβέρνα τοῦ Γάβανου, σάν πελάτης βέβαια κι' ἐπειδή ὅταν τόν ἔπιανε τό μεράκι, ἔπαιζε καί τραγουδοῦσε, ἡ ταβέρνα τοῦ Γάβανου τραβοῦσε κόσμο. Ἐνα βράδυ ὅμως ὁ Χασάπαρας θέλησε νά πάη στήν τανέρνα τοῦ Σερέτη καί ὁ Γάβανος πῆγε νά τόν ἀνακαλέσῃ στήν τάξι.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω τήν συνέχεια. Ὁ ταβερνιάρης ὁ Γάβανος θά εἶδε τόν κίνδυνο ὅτι θά ἔχανε τήν πελατεία του πού θά πήγαινε στοῦ Σερέτη γιά ν' ἀκούσῃ τόν Χασάπαρα μέ τό μπουζουκι του καί πῆγε νά τόν διειδικήσῃ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄκριβῶς ἔτσι ἔγιναν τά πράγματα. Φυσιῶς ἐπενέβη ὁ Σερέτης.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὁ Γιάννης ὁ Σερέτης...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὁχι ὁ Γιάννης, ὁ Θεοδωρῆς ὁ Σερέτης ὁ πατέρας του πού εἶχε τότε τήν ταβέρνα. Εἶπε καί μιᾶ ἀτυχῆ φράσι ὁ Θεοδωρῆς ὁ Σερέτης πού ἀναφε τόν καυγᾶ
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ἡ ἀτυχῆς φράσις ποιᾶ ἦτανε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εἶπε ὁ Σερέτης στόν Γάβανο ὅτι ὁ Χασάπαρας πῆγε στό δικό του τό μαγαζί γιά νά πιῇ λίγο κρασί γιατί εἶχε χαλάσει τό στομάχι του πίνοντας ξεῖδι...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἶπε τέτοια κουβέντα ; Φυσιῶς ὁ Γάβανος θά φούντωσε καί ἡ συμπλοκή θά κόρωσε ξαφνικά...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τέτοια συμπλοκή πού τήν ἀνέφερε καί ὁ Σουρῆς μ' ἓνα τετράστιχο Διάβασέ 'το Γιάνιο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἰς τοῦ Σερέτη τό γνωστόν τό κέντρο τόσων φίλων
νταῆδες ἀρπαχτήμανε μέ ὄφι ἀγριεμένη
κι' ἔγιναν ὁ Χασάπαρας τῆς ἔριδος τό μῆλον
ὅπως στά χρόνια τά παληά καί ἡ ὡραία Ἑλένη...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτό ὅμως τό σατυρικό τετράστιχο τοῦ Σουρῆ, παρά λίγο νά γίνῃ ἀφορμή νέου Τρωϊκοῦ Πολέμου, γιατί ~~ἔπαιξαν~~ οἱ μάγκες καί

νταήδες τῆς ἐποχῆς, ἀρχισαν νά φωνάζουν τόν Χασάπαρα Ὁραΐα Ἐλένι

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὅποτε ὁ Χασάπαρας, μέ τό δίκου του βέβαια θά φούντωνε καί θά κόρωνε. Καί δέν σέ ρώτησα τό κυριώτερο : Ποῦ βρισκόντουσαν αὐτές οἱ ταβέρνες τοῦ Σερῆτη καί τοῦ Γάβανου ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ ταβέρνες τῆς παληᾶς Ἀθήνας ἦτανε μοιρασμένες κατὰ συνοικίες. Ὑπῆρχαν οἱ ταβέρνες στά Πετράλωνα, ὀνομαστεῖς ταβέρνες ὅπως τοῦ Βασιλακάκη πού λέγαμε προχθές, τοῦ Νόντα τοῦ Ντάμαρη καί ἄλλες. Ὑπῆρχανε καί ταβέρνες στήν περιλάλητη συνοικία τῆς Πλάνας. Οἱ περισσότερες ἦτανε ἐκεῖ, μά δέν εἶχανε τήν ἀγλή καί τήν πολυτέλεια τῆς σημερινῆς κοσμικῆς ταβέρνας πού ὅπως εἶπαμε ἦτανε τότε τελείως ἄγνωστη. Οἱ ταβέρνες τῆς παληᾶς Ἀθήνας πού βρισκόντουσαν στήν Πλάνα, ἦτανε ἡ ταβέρνα τοῦ Φάντε πού φημισζότανε γιά τό κοικινέλι της, ἡ ταβέρνα τοῦ Ζαφείρη πού ὑφίσταται ἀκόμη καί σήμερα, ἡ ταβέρνα τοῦ Ρούκουνα, τοῦ Λεβέντη, τοῦ Καβαλλάρη καί ἄλλες πολλές. Ὀνομαστεῖς ὅμως ἦτανε τοῦ Σκαλοῦμπανα καί τοῦ Τζουτζούρη. Ἐκεῖ μαζεῦόντουσαν καί οἱ κανταδόροι τῆς ἐποχῆς, ὁ Ρόδιος, ὁ Μπεικατῶρος, ὁ Τάκης ὁ Μαρῖνος, ὁ παληός βαθύφωνος τοῦ μελοδράματος ὁ Βλαχόπουλος, ὁ βαρύτονος Γιάννης Ἀγγελόπουλος καί τραγουδοῦσαν : Χίλιες φορές ἀγάπη μου...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Χίλιες φορές ἀγάπη μου...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀνακεφαλαιώνομε λοιπόν. Συνοικισμός ταβερνῶν στ' Πετράλωνα, δεύτερος συνοικισμός ταβερνῶν στήν Πλάνα. Ἄλλος συνοικισμός ; Τοῦ Σερῆτη καί τοῦ Γάβανου, πού βρισκόντουσαν ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στόν τρίτο συνοικισμό ταβερνῶν, στήν συνοικία Μέτς ἡ τά Παντρεμενάδικα ὅπως λέγανε τότε αὐτήν τήν συνοικία, μαζί μέ τίς ἐπίσης ὀνομαστες ταβέρνες τοῦ Σπαχοῦ καί τοῦ Μαργαρίτη. Νά σημειώσης ὅμως Γιάγκο ὅτι ὅλες αὐτές οἱ ταβέρνες εἶχανε πιά λαϊκό ὄνομα καί χαρακτηρισμό : Κρασοπουλειά.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. Κρασοπουλειά. Καί τώρα πού τό λές θυμάμαι κι'έγώ πολλά χρόνια πρίν, ένα έρειπωμένο κτίριο στην Λεωφόρο 'Αλεξάνδρας, κοντά στό 'Αντικαρινιό, μέ τήν έπιγραφή : Κρασοπουλειό, χωρ'ίς άλλη διευκρίνησι. Κρασοπουλειό σιέτο, μέ ~~βιβλ~~ μεγάλα κόκκινα ξεθωριασμένα γράμματα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό θυμάμαι κι'έγώ αυτό τό Κρασοπουλειό, όμως μιά και τό άνέφρες μπορώ νά σοῦ προσθέσω ἄλλον ένα συνοικισμό ταβερνῶν : Τέρμα 'Ιπποκράτους μέ Λεωφόρο 'Αλεξάνδρας. 'Αρκεί νά σοῦ πῶ ὅτι μιά παλαιά ταβέρνα στήν ὁδόν Ζωοδόχου Πηγῆς, κοντά στήν Λεωφόρο 'Αλεξάνδρας, ἡ περιώνυμη ταβέρνα τοῦ Ρούμπου, υφίσταται ἀκόμα και σήμερα, ἀνανεωμένη φυσικά, σέ ἰσόγειο ἰδιοκτητη-της πολυκατοικίας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όμως νά προσθέσω κι'έγώ κάτι στούς συνοικισμούς τοῦ κρασιού. Τά 'Εξάρχεια... "Άλλος μέγας συνοικισμός ταβέρνας και κρασιού μέ τήν ταβέρνα Πάρε και σύ και σῶπα... Τήν θυμάσαι αὐτήν τήν μάντρα :
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ε, πῶς δέν τήν θυμάμαι. Πηγαίναμε ἐκεῖ σάν φοιτηταί. "Ήτανε μάντρα πού πουλοῦσε ξύλα, καυσόξυλα και εἶχε και μερικά τραπέζια σιδερένια γιά τούς πελάτες πού θέλανε κρασί.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιά ἀπό τίς τελευταῖες ταβέρνες πού πολούσαν καυσόξυλα και κρασί, ἦτανε κοντά στό Μεταξουργεῖο, στήν ὁδόν Μεγάλου 'Αλεξάνδρου ἡ ταβέρνα τοῦ "Ιντα... Θά τήν θυμάσαι βέβαια και αὐτή
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό ἰδιαίτερο γνῶρισμα κάθε μιᾶς ἀπ'αὐτές τίς ταβέρνες, τίς παλιές ταβέρνες ἦτανε και ὁ χαρακτηριστικός μεζές πού προσέφερε. Λόγου χάριν στήν ταβέρνα αὐτή τοῦ "Ιντα, ὑπῆρχε ἡ σπασιαλιτέ τοῦ καταστήματος : Ταραμονεφτέδες. "Ήτανε ἀδύνατον νά πάη κανείς στοῦ "Ιντα και νά μήν δοκιμάση τούς ταραμονεφτέδες του, ὅπως στήν ταβέρνα τοῦ Ρούμπου, πού λέγαμε πρίν ἀπό λίγο, ὑπῆρχε και ὑπάρχει πάντα σπασιαλιτέ : ρεβίθια γιαχνί.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα, θά σέ εκπλήξω κι' ἐγώ. θυμᾶσαι τήν ταβέρνα τοῦ Κούφαλη ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τοῦ Κούφαλη ; Τοῦ Κούφαλη... ναι, κάτι θυμᾶμαι. "Ἦτανε κι' αὐτή ἐκεῖ κοντά στό Μεταξουργεῖο...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στήν ὁδόν Καλέργη ἀκριβῶς. Δέν φαινότανε ἀπ' ἔξω γιά ταβέρνα καί πρό παντός δέν ἦτανε μάντρα, οὔτε εἶχε καυσόξυλα καί δαδί. Εἶχε γίνεи ὁμως ὀνομαστή γιά ἓνα εἰδικό μεζέ πού παρεσιεύαζε.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, τώρα τό θυμᾶμαι. Δέν ἦτανε μάντρα, μά ἓνα σπιτάκι πού αὐτός ὁ Κούφαλης τό εἶχε μεταβάλει σέ ταβέρνα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μ' ἓνα καί μοναδικό μεζέ πού τόν λανσάρισε πρῶτος αὐτός ὁ Κούφαλης στήν Ἀθήνα τότε. Εἶπαμε ὅτι δέν ἦτανε μάντρα αὐτή ἡ ταβέρνα ἀλλά σπίτι. Στό μεγαλύτερο λοιπόν δωμάτιο τοῦ σπιτιοῦ, στό σαλόνι νά ποῦμε, εἶχε στή μέση τοῦωματίου ἓνα μαγιάλια, μεγάλο μπρούντζινο κι' ἐπιβλητικό μαγιάλι μέ κάρβουνα καί ἀπό πάνω μιά σχάρα ὅπου ἔφηνε γαρίδες... Τό θυμᾶσαι τώρα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι ναι... Γαρίδες φητές στά κάρβουνα. "Ἦτανε τό καθιερωμένο φαγητό τοῦ Κούφαλη. Καί μζευότανε κόσμος καί κοσμάκης σ' αὐτά τά δύο τρία δωμάτια τοῦ σπιτιοῦ, γιατί εἶχε καί καλό κρασί στό ὑπόγειό του.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολλές φορές ὁ Κούφαλης, ἀναγκαζότανε νά κρεμάση ἔξω ἀπό τήν πόρτα του μιά πινακίδα : Πληρες... πού ἐσήμαινε ὅτι δέν εἶχε χῶρο γιά ἄλλους πελάτες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κατά τά ἄλλα ὁμως, ἡ ταβέρνα τοῦ Κούφαλη ἔμοιαζε μέ τίς ἄλλες καί ὅταν τό κέφι δυνάμωνε, ἀρχιζε σιγαλή καί ἀπαλή ἡ κανταδοῦλα καί τό εὔθυμο τραγοῦδι τῆς ἐποχῆς ὅπως τό : Θαῦμα πού 'δα ἓνα Σαββάτο...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μέ συνοδεία πιάνου) Θαῦμα πού 'δα ἓνα Σαββάτο σ' ἓνα πλάτανο ἀπό κάτω...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιά και μιλάμε για τις ταβέρνες της παλιάς 'Αθήνας, δεν πρέπει να ξεχάσουμε και τα τέσσερα ΦΤ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τέσσερα ΦΤ ; Τι ήτανε αυτά τα τέσσερα ΦΤ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δεν ήτανε ακριβώς ταβέρνα στον τύπο της παλιάς ταβέρνας, αλλά μάλλον ταβερνο-έστιατόριο, με την πινακίδα : Φ.Φ.Φ.Φ. Τέσσερα ΦΤ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και τι σημαίνανε αυτά τα τέσσερα ΦΤ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Εμπαιναν μέσα οι πελάτες από περιέργεια και ο καταστηματάρχης έδινε πρόθυμα την εξήγησι : Φίλε, φάγε, φέρε, φύγε.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Βέβαια, τέσσερα ΦΤ. Φίλε, φάγε, φέρε, φύγε. Δεν ήτανε και κουτή ή επινόησί του. Θα μάτευε κόσμο περιέργων. Και ποϋ ήτανε αυτό τό μαγαζί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάπου στα 'Εξάρχεια. Σιγά σιγά όμως ξεφυλλίσθηκε ή ξευπνη αυτή επιγραφή, γιατί άλλος εστιατορας άνοιξε άλλο μαγαζί εκεί κοντά με πέντε ΦΤ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και τι έσήμαιναν τα πέντε ΦΤ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φίλε, φέρε, φίλους, φάγετε, φύγετε...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μή μου πής ότι άνοιξε και καμμιά άλλη ταβέρνα με έξη ΦΤ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εμεϊ θα καταλήξω.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σοβαρά ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σοβαρώτατα. Μιά πινακίδα με έξη ΦΤ. Και ο ταβερνιάρης έφινε την εξήγησι. Φίλοι - φέρετε - φίλους - φάγετε - φύγετε - φουσκωμένοι...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αυτό πιά ήτανε άθέμιτος συναγωνισμός.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εμείνη την εποχή ποιός πρόσεχε τέτοια πράγματα ; Τό γεγονός είναι ότι πολύ σύντομα και τα τρία αυτά εστιατοριάκια κλείσανε γιατί ο κόσμος τα είχε βαρεθεϊ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρεις τί μου θυμίζεις ; Την ιστορία με τα πέντε παπουτσίδικα στην Πάτρα. Είχε άνοίξει σ'ένα κεντρικό δρόμο των Πατρών ένα

υποδηματοποιείτον μέ τήν έπιγραφή : Τό τέλειον. "Ένας άλλος παπουτοῦς πού είχε τό μαγαζί του στόν ἴδιο δρόμο, έβαλε μιά πινακίδα : Τό τελειότερον... ήθελε νά συναγωνισθῆ τόν καινούργιο παπουτοῦ. "Όμως σ'αυτόν τόν δρόμο υπήρχε καί τρίτο παπουτσιδικο πού κρέμασε κι'αυτό μιά σχετική ταμπέλλα : Τό τελειότερον τῆς Ἑλλάδος καί Ένας τέταρτος υποδηματοποιός, αναγκάσθηκε νά τροποποιήσῃ κι'αυτός τήν πινακίδα του καί έγραψε : Τό τελειότερον τῆς Εὐρώπης... Τότε λοιπόν ὁ πρῶτος πού είχε ~~φράσει~~ έπονομάσει τό μαγαζί του Τέλειον, άλλαξε καί αυτός πινακίδα καί έγραψε : Τό τελειότερον αὐτοῦ τοῦ δρόμου...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν είχε ἄδικο ὁ καινομοίρης. Τήν εἶχα ἀκούσει αὐτήν τήν ἱστορία καί σου λέω ὅτι χρόνια διασκεδάζανε οἱ Πατρινοί μέ τόν συναγωνισμό τῶν έπιγραφῶν.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όμως γιά νά μή φύγωμα ἀπό τό θέμα μας, γιά τίς ταβέρνες, θά ήθελα νά θυμῶσωμε στούς ἀκροατάς μας, πότε περίπου έμφανίσθηκε ὁ σύγχρονος τύπος τῆς κοσμικῆς ταβέρνας :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, αὐτό θά ήτανε πολύ ένδιαφέρον. Νομίζω λοιπόν ἀγαπητέ μου Γιάγκο, ἂν δέν μέ ἀπατᾷ ἡ μνήμη, ὅτι ἡ πρώτη ταβέρνα πού ἔνοιξε μέ φαγητό περιποιημένο, μέ φαγητά σέ τύπο έστιατορίου πιά καί μάλιστα έστιατορίου πολυτελείας, ήτανε ἡ ταβέρνα τοῦ Λαμέρα στήν ὁδόν Κοδριγκτιῶμος, ἐκεῖ πού τραβάει ὁ δρόμος γιά τήν Κυφέλη...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι ὅτι αὐτό τό εἶδος τῆς κοσμικῆς ταβέρνας ήτανε μιά νίκη γυναικεία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όπως δήποτε. "Έως τότε ἡ γυναίκα δέν τολμοῦσε νά μπῆ σέ ταβέρνα. ὅπου συχνάζανε μόνο ἄνδρες καί μάλιστα μπειρηδες γιά καλό κρασί. Ὁ Λαμέρας ἔνοιξε ἕνα τέτοιο έστιατόριο, μέσα σέ μιά μάντρα, στήν ὁποία ὅμως εὔρισκες τά πάντα : Ἀπό ἄστακό καί καραβίδες μέ μαγιονέζα, ἔως μπόν φιλέ καί σνίτσελ...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ποῦ τοποθετεῖται χρονολογικά αὐτή ἡ ἐμφάνισις τῆς κοσμι-
κῆς ταβέρνας ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐδῶ καί πενήντα περίπου χρόνια, γύρω στά 1925... Μά γιά νά
ποῦμε τοῦ στραβοῦ τό δίκαιο, ἡ ταβέρνα τοῦ Λαμέρα στήν ὁποία
μπήκανε καί γυναῖκες, κομψές καί κοσμικῆς κυρίες, δέν ἦτανε
ἀπόλυτα δική του ἔμπνευσις...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄ λ λ ἄ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐμπνευσις ρωσική.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ρωσική ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Μήν ξεχνᾶς ὅτι ἐδῶ καί πενήντα τρία χρόνια, στά 1918
ἡ Ἑλλάδα εἶχε γεμίσει ἀπό ρώσους πρόσφυγες πού φεύγανε τήν
ρωσική μπολσεβικική ἐπανάστασι. Οἱ περισσότεροί ἀπ' αὐτούς ἦ-
τανε ἀριστοκράτες ρῶσοι, πρίγκηπες, δοῦκες, ἀνώτεροι ἀξωμμα-
τικοί, στρατηγοί, ναύαρχοι πού ἔπρεπε νά ζήσουν στήν Ἀθήνα.
Μερικοί σκέφθησαν ν' ἀνοίξουν ἐστιατόρια, μικρές ταβέρνες
μέ κουζίνα ρωσική πού ἦτανε τελείως ἔγνωστη τότε στήν Ἀθήνα.
Θυμᾶμαι καλά ὅτι τό πρῶτο πού ἄνοιξε γύρω στά 1920, ἦτανε στήν
ὁδόν Θεμιστοκλέους, λίγο-πιο πάνω ἀπό τήν Ἀκαδημίας. Ἦτανε
μία μικρή μάντρα καί πῆρε τήν ἐπιγραφή : Ροῦσι Ὀγαλόκι
πού ἐσήμαινε : Ρωσική γωνιά...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ὁ κόσμος, ὁ ἀθηναϊκός κόσμος, θά ἔπεσεν ἐπάνω στήν Ρωσική
αὐτή γωνιά, πρῶτον ἀπό συμπάθεια στούς ἐξόριστους ρώσους ἀρι-
στοκράτες καί κυρίως γι' νά δοκιμάσῃ τήν ρωσική κουζίνα
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅμως ἄς διακρίνωμε γιά λίγο αὐτήν τήν ρωσική κουζίνα γιά νά
θυμηθοῦμε κάτι πιο ἀθηναϊκό, καν'να παλαιό τραγοῦδι...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Τί φυτεύεις, τί ποτίζεις...
- Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα ξαναγυρίζωμε στήν ρωσική κουζίνα τῆς πρό πενήντα ἐτῶν
ἀθηναϊκῆς ἐποχῆς.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σήμερα Γιάγκο μου, όλος ό κόσμος ζητάει ένα πιροσκι και δέν του κάνει καμμιά ιδιαίτερη έντύπωση. Τότε όμως πενήντα χρόνια πριν, όταν οι ρώσοι πρόσφυγες παρουσιάσανε στά μικράτους έστιατόρια πιροσκι, οι άθηναίοι ένθουσιάστηκαν.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί δέν θά ήτανε μόνο τά πιροσκι...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βέβαια. Οι άθηναίοι δοκιμάσανε τότε τά σεσλίη, ένα είδος σουβλάκια μέ ιδιαίτερο ψήσιμο, φάγανε τήν περίφημη ρωσική σουπα : μ π ό ρ τ ς μέ πολύ λάχανο και κρέας, δοκιμάσανε κάτι περίεργες σάλτσες : βινεγκρέτ και άλλες πού ήτανε άγνωστες στην γευσι του άθηναίου... και τελικά ήτανε τόση ή έντιυχία τής Ρωσικής γωνιάς, πού σέ λίγους μήνες άνοίγει στην όδόν Πειραιώς, δεύτερο ρωσικό έστιαότριο μέ ένπιγραφή : Κασάτζι - γλάζ... πού έσήμαινε τό μάτι τής γάτας !...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θα είχε κι' αυτό έντιυχία. Καί έν συνεχεία άνοίγει κι' ένα ρωσικό καμπαρέ, ή Στρέλνα - σημαίνει στόχος νομίζω - σ' ένα υπόγειο τής όδου Ηατησίων και Στουρνάρα ...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όλα αυτά έντυπωσιάζουν τούς άθηναίους. Βλέπουν σέ μιá ταβέρνα, τόν ταβερνιάρη, έναν μεγαλοπρεπή ρώσο ναύαρχο μέ κατάλευκες φαβορίτες, νά φιλά τά χέρια τών κυριών πού μπαίνουν νά φάνε στό μαγαζί του. Καί οι άθηναίοι μιμηταί δέν έργουν. Άνοίγει πρώτος κοσμική ταβέρνα ό ~~επαύριος~~ Λαμέρας είπαμε και ακολουθε~ι ό μπάριμπα Γιάννης, στην όδόν Λιοσίων, ένας παλαιός άμαξάς πού μετέβαλλε τόν σταυλο του σέ κοσμική ταβέρνα. Έπει πιά χαλάει ό κόσμος. Τρέχουν κάθε βράδυ έμποροι, βιομήχανοι, γιατροί, ένπιστήμονες, διπλωμάτες νά έξασφαλίσουν θέσι στην ταβέρνα - τόν σταυλο - του μπάριμπα Γιάννη νά πληρώσουν πανάκριβα τό μπαρμπούνι πού τούς προσφέρει και πιο άκριβά άκόμη τό μπόν φιλέ, από καθαρό σνομπισμό και για ν' άκούσουν τίς βωμολοχίες του πρώην άμαξά...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αύτῃ λοιπόν εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ^{κοσμικῆς} ~~ραβδικῆς~~ ταβέρνας στὴν Ἀθήνα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτὴ καὶ ὄχι ἄλλη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ἀπὸ ἐκεῖ καὶ κάτω πῆρα δρόμο αὐτὴ ἡ ἱστορία. Κι' ἐνῶ στὴν ἀρχὴ οἱ κοσμικὲς ταβέρνες ἦτανε βουβὲς καὶ σιωπηλές, σιγά σιγά ἀπέκμησαν μιὰ κιθάρα στὴν ἀρχὴ, ἕνα δυὸ ~~παραφάρμακα~~ τραγουδιᾶς ἀργότερα, καὶ μὲ τὸν καιρὸ, ἔγιναν οἱ ταβέρνες θ' εἴματα μὲ πρόγραμμα, μὲ μπαλλέτα, μὲ νούμερα, μὲ κωμικούς... μὲ ὀρχήστρες καὶ μὲ πίστα χοροῦ... γιὰ νὰ χορεύουν οἱ πελάτες καὶ νὰ χωνεύουν ἐκεῖνα ποὺ ἔφαγαν καὶ νὰ κάθονται νὰ ξαναφᾶνε...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γι' αὐτὸ Γιάννη μου, πρὸς τιμὴν τῆς νεώτερης ταβέρνας, ἄς θυμηθοῦμε κανένα παλιὸ - ὄχι καὶ τόσο παλιὸ - τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τραγουδι...

~~ΜΑΛΛΕ~~ ΚΑΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (μὲ συνοδεία πιάνου) Δέν ζῆς ὁ ἔρωσ πιά ὁ παλιός...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.